

А. О. Дробязко

кандидат економічних наук, провідний науковий співробітник відділу координації бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики НДФІ ДННУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна, adrobzyazko@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0453-0709>

О. О. Любич

доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, завідувач відділу координації бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики НДФІ ДННУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна, alyubich@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9339-4242>

**СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВ
ІЗ ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ В УКРАЇНІ**

Анотація. На вітчизняному банківському ринку працюють банки міжнародних фінансових холдингів Австрії, Франції, Італії, Німеччини, Швеції, Польщі, Греції, Кіпру, Угорщини, Нідерландів, США, Туреччини, Казахстану, Росії. Ці банки гідно витримали дві глибокі кризи, що спостерігалися в Україні у 2008 і 2014–2015 рр., та й далі успішно розвиваються. У статті наведено коротку історію входження іноземного капіталу у вітчизняну банківську систему. Відображено порівняльну динаміку ключових показників провідних кластерів банків у I кв. 2018 р. за походженням капіталу (державний, приватний український, західний і російський). Розглянуто основні статті активів, пасивів, капіталу, а також чинники, які справляють найбільший вплив на поточний стан банків. Розкрито фінансові можливості іноземних інвесторів щодо безпечного входження їхнього капіталу в економіку України. Проаналізовано системні збитки банків із державним російським капіталом, що потребують постійної фінансової підтримки материнських структур.

Ключові слова: регіональні банки, банківські інститути, розподіл банків за клас-терами, фінансовий стан банків, банки з іноземним капіталом, безпека інвестицій.

Табл. 7. Літ. 10.

Anatolii Drobyazko

Ph. D. (Economics), SESE "The Academy of Financial Management", Kyiv, Ukraine, adrobzyazko@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0453-0709>

Oleksandr Lyubch

Dr. Sc. (Economics), Professor, Honored Economist of Ukraine, SESE "The Academy of Financial Management", Kyiv, Ukraine, alyubich@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9339-4242>

**STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF BANKS
WITH FOREIGN CAPITAL IN UKRAINE**

Abstract. On the banking market of Ukraine there are foreign banks represented by the subsidiaries of residents: Austria, France, Italy, Germany, Sweden, Poland, Greece, Cyprus, Hungary, Netherlands, USA, Turkey, Kazakhstan and Russia. These banks withstood two deep crises that took place in Ukraine in 2008 and in 2014–2015 and continue to develop successfully. A separate cluster presents calculated financial indicators of banks with Russian capital. The article analyzes the achievements of banks with the participation of foreign capital through 2018, and compares the dynamics of key indicators of the leading clusters of banks by the origin of capital: with state, private Ukrainian, Western and Russian capital in the first quarter of 2018. As of 01.04.2018 – banks with

© Дробязко А. О., Любич О. О., 2018

foreign capital have a share in the capital of the banking system of 39,2 %, banks with state Russian capital account for 7,2 %. By means of households – the share of banks with foreign capital is 24,0 %, corporate clients' deposits – 37,7 %. For loans to households, the share of foreign capital is 32,9 %, corporate clients – 21,2 %. The indicators of the main articles of assets, liabilities, capital, as well as the factors that have the greatest impact on the current state of banks with foreign capital are considered. Financial opportunities for foreign investors for safe entry into the Ukrainian economy are shown. Systemic losses of banks with state-owned Russian capital, which need constant support from the parent structures, were also investigated. This article is a continuation of the study of the state and prospects for the development of banks with state Ukrainian capital; in addition, research is being prepared on the current state of private Ukrainian banks.

Keywords: regional banks, banking institutions, distribution of banks by clusters, financial condition of banks, banks with foreign capital, security of investments.

JEL classification: G210.

А. А. Дробязко

кандидат економічних наук, ведучий научний співробітник відділу координації бюджетно-налогової і фінансово-кредитної політики НІФІ ГУНУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна

А. А. Любич

доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, завідувач відділу координації бюджетно-налогової і фінансово-кредитної політики НІФІ ГУНУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ БАНКОВ С ИНОСТРАННЫМ КАПИТАЛОМ В УКРАИНЕ

Аннотация. На отечественном банковском рынке работают банки международных финансовых холдингов Австрии, Франции, Италии, Германии, Швеции, Польши, Греции, Кипра, Венгрии, Нидерландов, США, Турции, Казахстана, России. Эти банки достойно выдержали два глубоких кризиса, наблюдавшихся в Украине в 2008 и 2014–2015 гг., и продолжают успешно развиваться. В статье приведена краткая история вхождения иностранного капитала в отечественную банковскую систему. Отображена сравнительная динамика ключевых показателей ведущих кластеров банков в I кв. 2018 г. по происхождению капитала (государственный, частный украинский, западный и российский). Рассмотрены основные статьи активов, пассивов, капитала, а также факторы, которые оказывают наибольшее влияние на текущее состояние банков с иностранным капиталом. Раскрыты финансовые возможности иностранных инвесторов по безопасному вхождению их капитала в экономику Украины. Проанализированы системные убытки банков с государственным российским капиталом, которые нуждаются в постоянной финансовой поддержке материнских структур.

Ключевые слова: региональные банки, банковские институты, распределение банков по кластерам, финансовое состояние банков, банки с иностранным капиталом, безопасность инвестиций.

Станом на 1 квітня 2018 р. на банківському ринку України мали ліцензію та проводили операції 82 банки, в т. ч. 38 з участю іноземного капіталу та 18 дочірніх структур зі 100-відсотковим іноземним капіталом. Слід зазначити, що іноземні банки в Україні представлені переважно дочірніми структурами міжнародних фінансових холдингів Австрії, Франції, Італії, Німеччини, Швеції, Польщі, Греції, Кіпру, Угорщини, Нідерландів, США, Туреччини,

Казахстану, Росії. На початок 2018 р. вітчизняну банківську систему можна умовно поділити на декілька кластерів: банки з державним капіталом, дочірні структури банків із іноземним капіталом і окремо російським¹, а також приватні українські банки. Предметом дослідження статті є аналіз стану та перспективи розвитку банків із іноземним капіталом в Україні.

Тема банків із іноземним капіталом, що працюють у нашій країні, активно обговорювалася протягом 2005–2008 рр., коли її економіка відкрилася для західних інвестицій (за винятком періодів світової фінансової кризи й економічного потрясіння 2014–2015 рр., коли ця тема випала з поля зору дослідників). Навіть під час агресії з боку РФ банківський ринок України залишився досить відкритим для іноземних банківських інвесторів, включаючи державні банки з російським капіталом.

У науковій літературі інтеграцію нашої країни у світове господарство через функціонування дочірніх транснаціональних банківських структур на місцевому ринку розглянуто не достатньо. Місце фінансових інститутів України в глобалізованому світі розглядається академіками Т. І. Єфименко та О. Г. Білорусом [1], модернізація вітчизняної фінансової системи в процесі євроінтеграції – в монографії О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко [2]. Питання розвитку інфраструктури банківського ринку розкрито такими провідними науковцями КНЕУ, як В. М. Опарін, В. М. Федосов [3], системної фінансової кризи та шляхів її подолання – С. М. Аржевітіним, Т. Є. Унковською, М. І. Савлуком [4]. На актуальності розбудови банківського сектору наголошувалось у дослідженні за редакцією В. В. Юрчишина [5, с. 93–99]. Водночас комплексні дослідження ролі й місця глобальних фінансових структур і пов'язаних із їхньою діяльністю ризиків наразі відсутні. Коротка історія входження іноземних фінансових інститутів в український банківський сектор, що фрагментарно висвітлювалася на інформаційних ресурсах [6–10], систематизована в табл. 1.

Метою статті є розкриття ринкової позиції банків із іноземним капіталом в Україні, окреслення перспектив їх розвитку. З огляду на політичну ситуацію, окремо аналізується стан банків із російським капіталом та можливий вплив погіршення їхнього фінансового стану на загальний стан вітчизняної банківської системи.

Ринок банківського капіталу. Іноземні банки входили на ринок України двома хвилями. Перша, що пов'язана з появою на вітчизняному ринку Сітібанку, ІНГ Банку Україна, Креді Агріколь, припадає на 1990-і роки, коли наша держава вступила до МВФ та приєдналася до статей його статуту щодо вільного руху товарів і послуг. Друга, основна, хвиля припадає на період після Помаранчевої революції 2005–2008 рр., коли вітчизняний фінансовий ринок відкрився для світового капіталу, котрий забезпечив національну економіку через придбання акцій банків прямими іноземними інвестиціями на суму понад 30 млрд дол. США.

Утім, після світової фінансової кризи 2009 р., зі збільшенням регулятором вимог до банківської діяльності, зокрема заборону надавати кредити у ва-

¹ У зв'язку з міжнародними санкціями показники компаній РФ розраховані в окремій групі.

Таблиця 1. Історія входження банків із іноземним капіталом на ринок України

Назва, рік	Власник	Примітки
Креді Агріколь (1993), раніше Індекс-банк (до 2011)	Credit Agricole S. A., Франція	У 2006 р. українські акціонери продали Індекс-банк банківській групі "Credit Agricole S. A.", котра вже мала в нашій країні Каліон Банк. У 2011 р. відбувся ребрендинг Індекс-банку в Креді Агріколь
Дойче Банк ДБУ (2009)	Deutsche Bank, Німеччина	В 1993 р. банківський концерн "Deutsche Bank" заснував в Україні представництво, а в 2009 р. зареєстрував банк
ІНГ Банк Україна (1997)	ING Bank N. V., Нідерланди	У 1994 р. фінансова група "ING Bank N. V." відкрила представництво в м. Києві, а в 1997 р. заснувала дочірній банк
Сітібанк (1998)	Citigroup Inc., США	В 1998 р. американський банківський і фінансовий холдинг "Citigroup" відкрив в Україні філію – Сітібанк
Альфа-Банк (2001), раніше Банк "Віто" (1993–1997), Київінвестбанк (1997–2001)	Alfa Group Consortium, Михайло Фрідман	Alfa Group Consortium (Нідерланди) контролюється Михайлом Фрідманом, Германом Ханом, Петром Авенном і Олексієм Кузмичовим. Група включає Альфа-Банк (Росія), Альфа-Банк (Україна), Альфа-Банк (Білорусь), Альфа-Банк (Казахстан) і Amsterdam Trade Bank NV
Кредобанк (Львів, 1992), раніше Західно-український комерційний банк (до 2001), Кредит Банк (2001–2006)	PKO Bank Polski SA, Польща	У 2004 р. завершився процес зміни стратегічного інвестора Кредит Банку (Україна). В Польщі відбувся продаж акцій, які належали Kredyt Bank SA (Варшава) на користь найбільшого в Польщі PKO Bank Polski
ПроКредит Банк (2000), раніше Мікрофінансовий банк (2000–2003)	ProCredit Holding, Німеччина	В Україні ПроКредит Банк розпочав свою діяльність у 2001 р. До осені 2003 р. мав назву "Мікрофінансовий банк". Переіменування було пов'язане з об'єднанням мереж банків під назвою "ProCredit Holding". Співакціонером банку є німецький державний банк розвитку KfW
БМ Банк (2005)	Банк ВТБ, РФ (Росмаїно)	У 2011 р. Банк ВТБ почав процедуру приєднання БМ Банку (Банк Москви), що, у свою чергу, привело до опосередкованої концентрації української "дочки"
УкрСиббанк (1991)	BNP Paribas S. A., Франція	До 2006 р. банк контролювався харківським бізнесменом Олександром Ярославським. У 2006 р. найбільший французький банк "BNP Paribas S. A." став стратегічним інвестором УкрСиббанку. 2011 р. 15 % акцій останнього викупив ЄБРР, збільшивши свою частку у 2016 р. до 40 %
ОТП Банк (1998), раніше Райффайзенбанк Україна (до 2006)	OTP Bank Plc, Угорщина	У 2006 р. OTP Банк, що є найбільшим в Угорщині, придбав Райффайзенбанк Україна, який контролювався австрійською групою "Raiffeisen"
Кредитвест Банк (2006)	Алтинбаш Холдинг, Туреччина	Родина бізнесменів із Туреччини, що володіє компанією "Алтинбаш Холдинг", працює в ювелірному бізнесі, сферах енергетики, фінансів, логістики та нерухомості
Райффайзен Банк Аваль (1992), раніше Поштово-пенсійний банк "Аваль" (до 2006)	Raiffeisen Bank International AG, Австрія	У 2005 р. група приватних українських акціонерів продала банк "Аваль" австрійській банківській групі "Raiffeisen International". У 2015 р. ЄБРР придбав 30 % акцій банку
Сбербанк (2001), раніше Банк "НРБ-Україна" (2001–2005), Банк "НРБ" (2005–2008)	Сбербанк Росії (Центробанк РФ)	У 2007 р. власником банку став Сбербанк Росії

Закінчення табл. 1

Назва, рік	Власник	Примітки
ВТБ Банк (1992), раніше Банк "Мрія" (до 2007)	Банк ВТБ, Росія (Росмайно)	У 2005 р. росіяни створили в Україні Внешторгбанк (ВТБ Україна). Наступного року Банк ВТБ (Росія) придбав 98 % акцій Банку "Мрія". 2007 р. ВТБ Україна та Банк "Мрія" були об'єднані у ВТБ Банк
Ідея Банк (Львів, 1991), раніше Прикарпатлісбанк (до 1995), Банк "Прикарпаття" (1995–2007), Плюс Банк (2007–2011)	Getin Holding S. A., Польща	У 2007 р. фінансова група "Getin Holding S. A.", одна з найбільших у Східній і Центральній Європі, стала власником банку. Засновником групи є польський мільярдер Лешек Чарнецкі
Піреус Банк МКБ (1994), раніше Банк "Левада" (до 1999), Міжнародний комерційний банк (1999–2008)	Piraeus Bank, Греція (Грецький Фонд фінансової стабільності)	У 2007 р. Piraeus Bank, одна з провідних фінансових систем Південної та Східної Європи, стала власником Міжнародного комерційного банку (МКБ)
Марфін Банк (Одеська область, Іллічівськ, 1993), раніше Морський транспортний банк (до 2010)	Республіка Кіпр	Кіпрські інвестори придбали Морський транспортний банк у 2007 р.
Кредит Європа Банк (2006), раніше Фінансбанк (2006–2007)	Озегін Гусну Мустафа	Озегін Гусну – турецький власник Fiba Group, до котрої входять турецький Fibabanka та нідерландський Credit Europe Bank
Укрсоцбанк (1991)	UniCredit Bank Austria AG, Австрія / Альфа-груп	У 2008 р. UniCredit Group Bank Austria завершив купівлю контрольного пакету акцій Укрсоцбанку. 2016 р. італійська UniCredit Group домовилася з Альфа-груп про продаж цього банку
Правекс Банк (1992)	Intesa Sanpaolo, Італія	Міжнародна банківська група "Intesa Sanpaolo" придбала цей банк 2008 р. у колишнього мера м. Києва Леоніда Черновецького
Промінвестбанк (1992)	Внешеконом-банк, Росія (Уряд РФ)	Найбільший у 1990-і роки радянський корпоративований банк було продано регулятором у процедурі тимчасової адміністрації у 2009 р. ВЕБ (банк розвитку РФ)
СЕБ Корпоративний банк (2011), раніше Акцепт Банк (2011–2012)	Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Швеція	У 2012 р. шведська фінансова група SEB продала свій роздрібний SEB Банк. У березні того року вона купила новостворений Акцепт Банк та згодом змінила його назву на "СЕБ Корпоративний банк"
БТА Банк (1992), раніше Банк "Геосантріс" (1992–2000), Український кредитно-торговий банк (2000–2006)	Казкомерц-банк (Казахстан)	БТА Банк (Україна) належав найбільшій фінансовій корпорації Казахстану – об'єднаному Казкомерцбанку, БТА Банку, а також групі приватних інвесторів. У лютому 2016 р. Антимонопольний комітет України надав дозвіл акціонерам Казкомерцбанку Кенесу Ракішеву й Нуржану Субнахердину з Казахстану на придбання акцій БТА Банку

Складено за даними інформаційних ресурсів Національного банку України (<https://www.bank.gov.ua/>); Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України (<https://www.nssmc.gov.ua/>); Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері фінансових послуг в Україні (<https://www.nfr.gov.ua/>); рейтингової агенції "Кредит-рейтинг" (<http://www.credit-rating.ua/>); ДННУ "Академія фінансового управління" (<https://afu.minfin.gov.ua/>).

люті фізичним особам, які не мають постійної валютної виручки, привабливість українського банківського ринку істотно знизилася. Унаслідок різкої девальвації обмінного курсу значна частина позичальників опинилася в стані дефолту. Ще менш привабливим цей ринок став у зв'язку з агресією з боку РФ у 2014 р. та новим девальваційно-інфляційним шоком. У цей період багато банків із західним капіталом продали із дисконтом портфелі кредитів і зафіксували збитки. В I кв. 2018 р. фінансові результати працюючих банків із іноземним капіталом поліпшилися, сумарний власний капітал зріс на 10,7 %. Тимчасом як банки з російським капіталом зазнали збитків та сумарного зменшення власного капіталу на 12 %. Сумарна частка іноземного капіталу в банківській системі України збільшилася й за власним капіталом становить 39,2 %, а за оплаченим статутним капіталом – 32,2 %. Варто зауважити, що вітчизняні (державні й приватні) банки в цей період за зростання статутного капіталу зафіксували скорочення власного капіталу, що пов'язано з переходом банків згідно з новими вимогами регулятора до формування резервів за активними операціями відповідно до МСФЗ 9. У табл. 2 наведено дані про власний та статутний капітал. За різницею між оплаченим статутним капіталом і власним капіталом можна оцінити кумулятивні збитки, котрих зазнав кожний банк за час свого функціонування на ринку. Як свідчать розрахунки, діяльність банків із іноземним капіталом на українському ринку кумулятивно є прибутковою.

Ринок коштів фізичних осіб. За підсумками I кв. 2018 р. виявлено тенденцію погіршення структури пасивів, що формуються за рахунок коштів фізичних осіб. Спостерігається збільшення коштів “на вимогу” за одночасного зменшення строкової ресурсної бази. Зазначене пов'язане як із істотним зниженням ставок за депозитами в іноземній валюті, так і з ризиками довгострокових вкладень на тлі високої волатильності обмінного курсу національної валюти. Загалом головний інвестор у країні зменшує строкові вкладення в банківську систему (табл. 3). Банки з іноземним капіталом залучили 24 % коштів домогосподарств.

Провідну роль у цьому сегменті ринку відіграють банки з державним капіталом, частка котрих збільшилася до 62,2 %. Решта ресурсів розподілена між кластерами банків майже пропорційно. За результатами роботи в I кв. 2018 р. кошти на рахунках фізичних осіб зменшилися на 0,8 %, тимчасом як поточні рахунки зросли на 1,1 %, що опосередковано вказує на примноження доходів домогосподарств загалом. При цьому процент за поточними рахунками в частці ресурсів фізичних осіб у банках із західним капіталом є вищим, що вказує на більшу довіру до них на відміну від російських і українських банків як приватних, так і державних.

Ринок коштів юридичних осіб. У I кв. 2018 р. юридичні особи скоротили свою ресурсну базу в банківській системі. Це стосується обох сегментів – і національної валюти, й вільноконвертованої. Варто звернути увагу на збільшення частки євро у валютних пасивах юридичних осіб, що засвідчує підвищення торговельної активності суб'єктів господарювання з країнами Європейського Союзу (табл. 4). Корпоративні клієнти досить помітно змен-

Таблиця 2. Власний і статутний капітал найбільших банків України у 2018 р.

Банки	Власний капітал						Статутний капітал					
	Станом на 1 січня		Станом на 1 квітня		Темп зростання, %	Темп зростання, %	Станом на 1 січня		Станом на 1 квітня		Темп зростання, %	
	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %			Обсяг, млн грн	Частка ринку, %	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %		
Загалом по банках	159 851,7	100,0	152 395,9	100,0	-4,7	-4,7	488 217,6	100,0	494 552,3	100,0	1,3	
Державні, всього	77 482,7	48,5	71 728,2	47,1	-7,4	-7,4	302 037,8	61,9	307 787,9	62,2	1,9	
Райффайзен Банк Аваль	10 904,6	6,8	12 174,8	8,0	11,6	11,6	6 154,5	1,3	6 154,5	1,2	0	
УкрСиббанк	5 571,5	3,5	5 877,4	3,9	5,5	5,5	5 069,3	1,0	5 069,3	1,0	0	
ОТП Банк	3 526,3	2,2	3 828,4	2,5	8,6	8,6	6 186,0	1,3	6 186,0	1,3	0	
Креді Агріколь	3 264,0	2,0	3 601,3	2,4	10,3	10,3	1 222,9	0,3	1 222,9	0,2	0	
Сітбанк	1 822,4	1,1	2 146,3	1,4	17,8	17,8	200,0	0	200,0	0	0	
Прокредит Банк	2 006,4	1,3	2 158,6	1,4	7,6	7,6	1 093,3	0,2	1 093,3	0,2	0	
Кредобанк	1 503,5	0,9	1 604,9	1,1	6,7	6,7	2 249,0	0,5	2 249,0	0,5	0	
ІНГ Банк Україна	3 753,1	2,3	3 857,7	2,5	2,8	2,8	731,3	0,1	731,3	0,1	0	
Правекс Банк	1 034,4	0,6	2 125,8	1,4	105,5	105,5	968,4	0,2	979,1	0,2	1,1	
Ідея Банк	423,4	0,3	493,4	0,3	16,5	16,5	298,7	0,1	298,7	0,1	0	
Піреус Банк МКБ	541,8	0,3	573,4	0,4	5,8	5,8	2 531,3	0,5	2 531,3	0,5	0	
Дойче Банк ДБУ	359,4	0,2	369,7	0,2	2,9	2,9	301,8	0,1	301,8	0,1	0	
СЕБ Корпоративний банк	465,0	0,3	478,3	0,3	2,9	2,9	250,0	0,1	250,0	0,1	0	
Кредитвест	354,7	0,2	358,2	0,2	1,0	1,0	204,9	0	269,9	0,1	31,7	
Кредит Європа	502,7	0,3	492,1	0,3	-2,1	-2,1	252,5	0,1	252,5	0,1	0	
БТА Банк	594,5	0,4	406,8	0,3	-31,6	-31,6	1 500,0	0,3	1 500,0	0,3	0	
Західні, всього	36 627,8	22,9	40 547,0	26,6	10,7	10,7	29 214,0	6,0	29 289,7	5,9	0,3	
Альфа-Банк	3 978,2	2,5	3 947,6	2,6	-0,8	-0,8	12 179,8	2,5	12 179,8	2,5	0	
Сбербанк Росії	5 236,4	3,3	4 057,7	2,7	-22,5	-22,5	12 465,5	2,6	12 465,5	2,5	0	
Укрсоцбанк	5 156,6	3,2	4 393,0	2,9	-14,8	-14,8	16 546,0	3,4	16 546,0	3,3	0	
Промінвестбанк	6 147,9	3,8	5 852,8	3,8	-4,8	-4,8	50 918,1	10,4	50 918,1	10,3	0	
ВТБ Банк	1 290,0	0,8	1 054,6	0,7	-18,3	-18,3	34 215,8	7,0	34 215,8	6,9	0	
БМ Банк	249,1	0,2	214,2	0,1	-14,0	-14,0	3 281,4	0,7	3 281,4	0,7	0	
Російські, всього	21 902,2	13,7	19 277,8	12,6	-12,0	-12,0	130 147,2	26,7	130 147,2	26,3	0	
Українські	23 839,1	14,9	20 842,9	13,7	-12,6	-12,6	26 818,6	5,5	27 327,5	5,5	1,9	

Розраховано на підставі щомісячної статистичної звітності зазначених банків.

Таблиця 3. Динаміка коштів фізичних осіб у 2018 р.

Банки	Кошти фізичних осіб						У т. ч. на вимогу					
	Станом на 1 січня		Станом на 1 квітня		Темп зростання, %	Темп зростання, %	Станом на 1 січня		Станом на 1 квітня		Темп зростання, %	
	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %			Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %		
Загалом по банках	480 001	100,0	476 085	100,0	-0,8	-0,8	153 673	100,0	155 403	100,0	1,1	
Державні, всього	296 414	61,8	295 892	62,2	-0,2	-0,2	81 403	53,0	82 397	53,0	1,2	
Райффайзен Банк Аваль	21 678	4,5	21 279	4,5	-1,8	-1,8	15 330	10,0	15 216	9,8	-0,7	
УкрСиббанк	13 119	2,7	12 912	2,7	-1,6	-1,6	11 677	7,6	11 584	7,5	-0,8	
ОТП Банк	10 053	2,1	10 087	2,1	0,3	0,3	7 327	4,8	7 506	4,8	2,4	
Креді Агріколь	6 363	1,3	6 429	1,4	1,0	1,0	4 354	2,8	4 535	2,9	4,2	
Сітібанк	6	0	15	0	128,2	128,2	6	0	15	0	128,2	
Прокредит Банк	4 808	1,0	4 853	1,0	0,9	0,9	2 008	1,3	2 039	1,3	1,5	
Кредобанк	4 872	1,0	5 052	1,1	3,7	3,7	1 581	1,0	1 712	1,1	8,3	
ІНГ Банк Україна	22	0	20	0	-6,5	-6,5	22	0	20	0	-6,5	
Правекс Банк	1 352	0,3	1 225	0,3	-9,4	-9,4	939	0,6	881	0,6	-6,2	
Ідея Банк	2 223	0,5	2 143	0,5	-3,6	-3,6	243	0,2	253	0,2	4,2	
Піреус Банк МКБ	992	0,2	953	0,2	-3,9	-3,9	548	0,4	559	0,4	2,1	
СЕБ Корпоративний банк	5	0	5	0	-1,2	-1,2	5	0	5	0	-1,2	
Кредитвест	220	0	221	0	0,2	0,2	24	0	24	0	1,1	
Кредит Європа	33	0	29	0	-9,4	-9,4	4	0	3	0	-9,1	
БТА Банк	132	0	114	0	-13,9	-13,9	29	0	28	0	-2,9	
Західні, всього	65 877	13,7	65 336	13,7	-0,8	-0,8	44 095	28,7	44 379	28,6	0,6	
Альфа-Банк	23 608	4,9	24 405	5,1	3,4	3,4	4 331	2,8	5 272	3,4	21,7	
Сбербанк Росії	7 983	1,7	7 279	1,5	-8,8	-8,8	1 297	0,8	1 357	0,9	4,6	
Укросоцбанк	10 907	2,3	9 128	1,9	-16,3	-16,3	3 808	2,5	3 265	2,1	-14,3	
Промінвестбанк	4 145	0,9	3 910	0,8	-5,7	-5,7	593	0,4	625	0,4	5,3	
ВТБ Банк	3 307	0,7	2 579	0,5	-22,0	-22,0	457	0,3	427	0,3	-6,6	
БМ Банк	544	0,1	346	0,1	-36,3	-36,3	90	0,1	36	0	-60,5	
Російські, всього	52 003	10,8	49 092	10,3	-5,6	-5,6	10 695	7,0	11 089	7,1	3,7	
Українські	65 707	13,7	65 765	13,8	0,1	0,1	17 480	11,4	17 537	11,3	0,3	

Розраховано на підставі щомісячної статистичної звітності зазначених банків.

Таблиця 4. Динаміка коштів юридичних осіб у найбільших банках у 2018 р.

Банк	Кошти СГ і НФУ						У т. ч. на вимогу							
	Станом на 1 січня			Станом на 1 квітня			Темп зростання, %		Станом на 1 січня			Станом на 1 квітня		
	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Темп зростання, %	
Загалом по банках	427 479	100,0	398 691	100,0	307 578	100,0	-6,7	307 578	100,0	287 951	100,0	-6,4		
Державні, всього	187 731	43,9	172 404	43,2	135 216	44,0	-8,2	135 216	44,0	125 485	43,6	-7,8		
Райффайзен Банк Аваль	30 259	7,1	29 617	7,4	26 278	8,5	-2,1	26 278	8,5	25 500	8,9	-3,0		
УкрСиббанк	22 645	5,3	20 280	5,1	21 387	7,0	-10,4	21 387	7,0	18 757	6,5	-12,3		
ОТП Банк	15 214	3,6	15 724	3,9	14 043	4,6	3,4	14 043	4,6	14 677	5,1	4,5		
Креді Агріколь	18 620	4,4	17 474	4,4	11 201	3,6	-6,2	11 201	3,6	10 189	3,5	-9,0		
Сітбанк	16 742	3,9	16 673	4,2	16 283	5,3	-0,4	16 283	5,3	16 261	5,6	-0,1		
Прокредит Банк	7 481	1,7	6 347	1,6	4 768	1,6	-15,2	4 768	1,6	3 839	1,3	-19,5		
Кредобанк	5 770	1,3	5 243	1,3	3 929	1,3	-9,1	3 929	1,3	3 709	1,3	-5,6		
ІНГ Банк Україна	5 122	1,2	4 921	1,2	1 751	0,6	-3,9	1 751	0,6	2 174	0,8	24,1		
Правекс Банк	1 481	0,3	1 240	0,3	1 427	0,5	-16,3	1 427	0,5	1 122	0,4	-21,4		
Ідея Банк	740	0,2	666	0,2	311	0,1	-10,0	311	0,1	238	0,1	-23,3		
Піреус Банк МКБ	782	0,2	659	0,2	667	0,2	-15,7	667	0,2	536	0,2	-19,6		
Дойче Банк ДБУ	1 703	0,4	1 327	0,3	1 016	0,3	-22,1	1 016	0,3	717	0,2	-29,4		
СЕБ Корпоративний банк	1 329	0,3	1 009	0,3	751	0,2	-24,1	751	0,2	744	0,3	-0,8		
Кредитвест	675	0,2	567	0,1	221	0,1	-15,9	221	0,1	174	0,1	-21,5		
Кредит Європа	511	0,1	205	0,1	405	0,1	-60,0	405	0,1	148	0,1	-63,5		
БТА Банк	114	0	72	0	109	0	-37,4	109	0	67	0	-39,0		
Західні, всього	129 187	30,2	122 023	30,6	104 548	34,0	-5,5	104 548	34,0	98 853	34,3	-5,4		
Альфа-Банк	17 758	4,2	17 336	4,3	10 381	3,4	-2,4	10 381	3,4	9 847	3,4	-5,1		
Сбербанк Росії	3 168	0,7	3 046	0,8	1 480	0,5	-3,9	1 480	0,5	1 215	0,4	-17,9		
Укрсоцбанк	8 330	1,9	5 903	1,5	6 648	2,2	-29,1	6 648	2,2	4 721	1,6	-29,0		
Промінвестбанк	4 436	1,0	3 109	0,8	3 200	1,0	-29,9	3 200	1,0	2 241	0,8	-30,0		
ВТБ Банк	1 569	0,4	1 282	0,3	557	0,2	-18,3	557	0,2	471	0,2	-15,4		
БМ Банк	273	0,1	51	0	112	0	-81,2	112	0	25	0	-78,1		
Російські, всього	35 569	8,3	30 760	7,7	22 406	7,3	-13,5	22 406	7,3	18 547	6,4	-17,2		
Українські	74 991	17,5	73 503	18,4	45 408	14,8	-2,0	45 408	14,8	45 065	15,7	-0,8		

Примітка. СГ – суб'єкти господарювання; НФУ – небанківські фінансові установи.

Розраховано на підставі щомісячної статистичної звітності зазначених банків.

шували залишки своїх коштів у банках із російським капіталом, однак і умови, пропонувані банками із західним капіталом, бізнес також не влаштували. Між тим 38,7 % коштів юридичних осіб перебуває на рахунках іноземних банків.

Ринок кредитування фізичних осіб. За допомогою таких кредитів здійснюється підтримка рівня споживання в народному господарстві, що безпосередньо пов'язано зі зростанням ВВП. Зазначене стосується як споживчого кредитування, зокрема автокредитування, так і іпотечного. Проблема заборгованості за валютними кредитами, котра постала після 2008 р., поступово розв'язується без втручання законодавчої гілки влади й регулятора: заборгованість фізичних осіб у валюті зменшується за рахунок не лише погашення кредитів, а й їх реструктуризації в гривню за ініціативою банків та виведення банків у ліквідаційну процедуру. Для I кв. 2018 р. характерне поступове збільшення споживчого кредитування в гривнях за одночасного скорочення валютної заборгованості. Загальний обсяг кредитного портфеля фізичних осіб є незначним, близько 5,1 млрд дол. США, та відповідає рівню 2005 р.

Слід наголосити, що кредитування фізичних осіб є найменш монополізованим ринком і найбільш рівномірно розподілене між усіма кластерами банків. Причому іноземні дочірні компанії на українському ринку були представлені переважно рітейлівськими підрозділами материнських структур. На тлі загального зростання портфеля в I кв. 2018 р. на 3,2 % банки примножили резерви на 2,9 %, при цьому “живих” кредитів у даному сегменті залишилося щонайбільше 5 %. Кредити в гривнях позичальниками обслуговуються краще: частка негативно класифікованих у їх загальному обсязі становить лише 23,4 %, тобто набагато менша, ніж у кредитах юридичних осіб. Варто зауважити, що відсоток банків із державним капіталом у цьому сегменті зростає. Однак на ринку відсутні програми державної підтримки іпотечного кредитування, котрі діяли у 2010–2013 рр. Нестабільна макрофінансова ситуація не сприяє відновленню програм банків на автокредитування. На ринку розвиваються продукти кредитування банками під зарплатні проекти та споживче кредитування. Ринок кредитування фізичних осіб у гривнях у 2018 р. має тенденцію до зростання.

Дані, наведені в табл. 5, загалом вказують на погіршення якості обслуговування позичальниками кредитних портфелів. Банки із західним капіталом, збільшивши кредитний портфель за I кв. 2018 р. на 4,5 млн грн, сформували 4,3 млрд резервів, тобто ставляться до позичальників дуже обережно. Банки з російським капіталом, наростивши кредитний портфель за той самий період на 2,5 млрд грн, накопичили 4,4 млрд резервів, що свідчить про загальне погіршення стану обслуговування кредитного портфеля фізичних осіб. Один із найбільших за обсягом кредитний портфель фізичних осіб в Україні, що належав Укрсоцбанку, перейшов у власність Альфа-Банку, який має російське коріння.

Таблиця 5. Кредитний портфель фізичних осіб у 2018 р.

Банк	Кредити фізичних осіб (з процентами, без резервів)						Резерви під кредити фізичних осіб					
	Станом на 1 січня		Станом на 1 квітня		Темп зростання, %	Темп зростання, %	Станом на 1 січня		Станом на 1 квітня		Темп зростання, %	
	Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %			Обсяг, млн грн	Частка, %	Обсяг, млн грн	Частка, %		
Загалом по банках	249 880,6	100,0	257 532,0	100,0	3,1	3,1	-78 908,8	100,0	-81 221,2	100,0	2,9	
Державні, всього	70 742,9	28,3	67 225,6	26,1	-5,0	-5,0	-34 102,6	43,2	-28 270,0	34,8	-17,1	
Райффайзен Банк Аваль	8 385,5	3,4	10 299,3	4,0	22,8	22,8	-4 408,3	5,6	-5 818,3	7,2	32,0	
УкрСиббанк	8 303,9	3,3	9 902,6	3,8	19,3	19,3	-4 055,3	5,1	-6 139,3	7,6	51,4	
ОТП Банк	8 027,9	3,2	8 513,0	3,3	6,0	6,0	-3 192,3	4,0	-3 927,1	4,8	23,0	
Креді Агріколь	3 273,3	1,3	3 453,7	1,3	5,5	5,5	-183,3	0,2	-188,9	0,2	3,0	
Сітібанк	58,1	0	55,9	0	-3,7	-3,7	-1,8	0	-0,3	0	-84,2	
Прокредит Банк	213,9	0,1	193,3	0,1	-9,6	-9,6	-101,3	0,1	-115,5	0,1	14,0	
Кредобанк	3 661,7	1,5	3 766,5	1,5	2,9	2,9	-485,2	0,6	-507,4	0,6	4,6	
ІНГ Банк Україна	52,6	0	57,1	0	8,5	8,5	-33,5	0	-36,0	0	7,4	
Правекс Банк	206,7	0,1	203,7	0,1	-1,4	-1,4	-9,3	0	-17,2	0	85,1	
Ідея Банк	3 111,7	1,2	3 511,1	1,4	12,8	12,8	-649,4	0,8	-853,3	1,1	31,4	
Піреус Банк МКБ	348,5	0,1	134,3	0,1	-61,4	-61,4	-288,0	0,4	-90,5	0,1	-68,6	
Кредитвест	1,2	0	1,0	0	-11,1	-11,1	-0,5	0	-0,7	0	22,5	
Кредит Європа	40,4	0	38,8	0	-4,2	-4,2	-40,4	0,1	-38,8	0	-4,2	
БТА Банк	51,9	0	59,4	0	14,5	14,5	-40,7	0,1	-40,1	0	-1,5	
Західні, всього	35 737,3	14,3	40 189,9	15,6	12,5	12,5	-13 489,3	17,1	-17 773,0	21,9	31,8	
Альфа-Банк	10 826,9	4,3	12 323,1	4,8	13,8	13,8	-2 221,5	2,8	-2 891,9	3,6	30,2	
Сбербанк Росії	1 297,0	0,5	2 589,5	1,0	99,6	99,6	-1 134,4	1,4	-2 464,5	3,0	117,3	
Укрсоцбанк	27 389,1	11,0	27 018,9	10,5	-1,4	-1,4	-20 191,7	25,6	-20 667,0	25,4	2,4	
Промінвестбанк	114,6	0	113,6	0	-1,0	-1,0	-114,6	0,1	-113,6	0,1	-1,0	
ВТБ Банк	526,5	0,2	746,2	0,3	41,7	41,7	-369,6	0,5	-586,2	0,7	58,6	
БМ Банк	653,3	0,3	623,0	0,2	-4,6	-4,6	-514,5	0,7	-487,6	0,6	-5,2	
Російські, всього	42 530,0	17,0	45 038,8	17,5	5,9	5,9	-25 338,9	32,1	-27 917,0	34,4	10,2	
Українські	100 870,0	40,4	105 078,0	40,8	4,2	4,2	-5 970,0	7,6	-7 261,0	8,9	21,5	

Розраховано на підставі щомісячної статистичної звітності зазначених банків.

Ринок кредитування юридичних осіб. Заборгованість юридичних осіб у валюті поступово знижується. Крім того, попит бізнесу на кредити в євро вищий, ніж у доларах США, що відповідає посиленню вимог регулятора американського ринку до контрагентів, які проводять платежі в доларах, а також збільшенню товарообороту України з ЄС. Загалом чистий кредитний портфель юридичних осіб зменшується, навіть із урахуванням девальваційних процесів, котрі автоматично підвищують балансову вартість валютної складової портфеля. Темпи формування резервів переважають темпи приросту загального кредитного портфеля, обсяг якого станом на I кв. 2018 р. у доларовому еквіваленті дорівнює його величині на початку 2006 р. За зменшення у 2018 р. валютної складової кредитного портфеля юридичних осіб спостерігається зростання гривневої, драйверами котрого виступають державні банки. Загалом по банківській системі кредити в гривнях примножилися майже на 3,6 %, при цьому відрахування в резерви збільшилися на 8,2 %. Є підстави говорити про дедоларизацію кредитного портфеля, хоча тенденція скорочення чистого кредитування зберігається.

Портфелі банків із західним капіталом збільшилися на 0,6 %, відрахування в резерви – на 2,4 %. Банки з російським капіталом поповнили свій портфель на 2,5 %, а відрахування в резерви – на 14,6 % (табл. 6). Сумарно кредитний портфель юридичних осіб російських банків є вагомішим, ніж банків із західним капіталом. Дедалі більше українських підприємств знаходять кредитну підтримку в банківських системах за кордоном. Це стосується як металургійних монополій, або експортерів руди, так і великих сільськогосподарських експортерів. Статистика констатує поступове погіршення якості активів загалом по системі та по провідних гравцях зокрема. В секторі корпоративного кредитування більша частина кредитів класифіковані негативно. Найгіршим є стан портфелів у банках за участю держави. Попри це, частка кредитів у банків із державним капіталом зростає. Тобто державні банки, одержавши ресурсну підтримку статутних капіталів, підвищують свою активність у кредитуванні юридичних осіб. Іноземні банки із західним капіталом мають запас ліквідності, але висувують жорсткі вимоги до якості й прозорості бізнесу позичальника. На банківських нарадах і круглих столах представники західного бізнесу вказують на небанківські чинники низької кредитної активності, до яких можна віднести слабкий захист прав кредиторів, незадовільну роботу виконавчої служби, непередбачуваність судових рішень. Найкращі балансові показники за якістю активів мають банки з українським капіталом.

Фінансовий результат. За 2017 р. серед іноземних банків збитковою була діяльність Правекс Банку, БТА Банку, Укрсоцбанку, Промінвестбанку, ВТБ Банку, БМ Банку. В I кв. 2018 р. із цієї групи прибутковою була діяльність тільки казахського БТА Банку. Втім, з точки зору операційних прибутків останній показав від'ємний результат, так само як Піреус Банк МКБ та БМ Банк.

Таблиця 6. Кредитний портфель юридичних осіб у 2018 р.

Банк	Кредити юридичних осіб (із процентами, без резервів)						Резерви під кредити юридичних осіб						Темп зростання, %
	Станом на 1 січня			Станом на 1 квітня			Станом на 1 січня			Станом на 1 квітня			
	Обсяг, млн грн	Частка, %	Темп зростання, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Темп зростання, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Темп зростання, %	Обсяг, млн грн	Частка, %	Темп зростання, %	
Загалом по банках	1 322 890,0	100,0	3,6	1 370 180,0	100,0	3,6	-426 812,0	100,0	100,0	-461 857,7	100,0	8,2	
Державні, всього	485 596,1	36,7	1,6	493 483,4	36,0	1,6	-308 413,0	72,3	72,3	-327 084,7	70,8	6,1	
Райффайзен Банк Аваль	36 416,9	2,8	0,7	36 686,5	2,7	0,7	-2 590,3	0,6	0,6	-2 590,3	0,6	-0,3	
УКРСиббанк	20 264,8	1,5	-3,4	19 584,1	1,4	-3,4	-2 292,1	0,7	0,7	-3 169,2	0,7	38,3	
ОТП Банк	15 470,1	1,2	6,2	16 434,9	1,2	6,2	-2 884,7	0,7	0,7	-2 940,3	0,6	1,9	
Креді Агріколь	18 489,7	1,4	-2,6	18 013,4	1,3	-2,6	-2 186,5	0,5	0,5	-1 835,0	0,4	-16,1	
Стіпбанк	5 574,9	0,4	-26,5	4 099,5	0,3	-26,5	-87,3	0	0	-42,8	0	-51,0	
Прокредит Банк	13 207,3	1,0	6,2	14 031,2	1,0	6,2	-428,0	0,1	0,1	-407,5	0,1	-4,8	
Кредобанк	5 019,7	0,4	5,2	5 281,8	0,4	5,2	-339,5	0,1	0,1	-321,1	0,1	-5,4	
ІНГ Банк Україна	7 661,2	0,6	5,9	8 113,7	0,6	5,9	-561,3	0,1	0,1	-620,8	0,1	10,6	
Правекс Банк	355,7	0	71,7	610,9	0	71,7	-5,3	0	0	-3,6	0	-32,5	
Ідея Банк	235,5	0	-23,9	179,3	0	-23,9	-93,1	0	0	-66,5	0	-28,5	
Преус Банк МКБ	1 784,4	0,1	-9,5	1 615,2	0,1	-9,5	-58,3	0	0	-19,2	0	-67,1	
Дойче Банк ДБУ	514,9	0	115,6	1 109,8	0,1	115,6	-0,1	0	0	-0,1	0	57,5	
СЕБ Корпоративний банк	357,7	0	123,6	800,0	0,1	123,6	0	0	0	-1,8	0	-80,0	
Кредитвест	1 084,6	0,1	9,7	1 190,1	0,1	9,7	-5,1	0	0	-16,4	0	219,0	
Кредит Європа	936,2	0,1	-9,3	849,0	0,1	-9,3	-119,8	0	0	-117,5	0	-2,0	
БТА Банк	636,9	0	-64,6	225,4	0	-64,6	-370,1	0,1	0,1	-168,7	0	-54,4	
Західні, всього	128 010,3	9,7	0,6	128 825,0	9,4	0,6	-12 030,1	2,8	2,8	-12 320,7	2,7	2,4	
Альфа-Банк	25 846,6	2,0	-4,4	24 697,9	1,8	-4,4	-6 228,4	1,5	1,5	-6 783,9	1,5	8,9	
Сбербанк Росії	52 994,2	4,0	0,1	53 066,9	3,9	0,1	-19 323,1	4,5	4,5	-23 285,4	5,0	20,5	
Укрсоцбанк	16 734,7	1,3	-4,8	15 928,5	1,2	-4,8	-8 608,8	2,0	2,0	-9 104,3	2,0	5,8	
Промінвестбанк	42 311,6	3,2	7,4	45 444,8	3,3	7,4	-30 183,3	7,1	7,1	-33 717,0	7,3	11,7	
ВТБ Банк	17 474,5	1,3	16,0	20 271,5	1,5	16,0	-13 382,6	3,1	3,1	-16 396,7	3,6	22,5	
Форвард	44,7	0	-4,6	42,6	0	-4,6	-5,3	0	0	-5,3	0	0,6	
БМ Банк	1 656,2	0,1	-5,0	1 572,6	0,1	-5,0	-1 377,2	0,3	0,3	-1 348,4	0,3	-2,1	
Російські, всього	157 062,3	11,9	2,5	161 024,8	11,8	2,5	-79 108,6	18,5	18,5	-90 641,0	19,6	14,6	
Українські	552 221,2	41,7	6,3	586 846,7	42,8	6,3	-27 260,7	6,4	6,4	-31 811,3	6,9	16,7	

Розраховано на підставі щомісячної статистичної звітності зазначених банків.

Оцінка операційного прибутку складається із задекларованого прибутку й обсягів сформованих резервів. Банки, в яких сумарна величина фінансового результату та створених у 2018 р. резервів є від'ємною, мають серйозні проблеми зі структурою активів і пасивів (табл. 7), а ті, що показали прибуток за рахунок розформування резервів, – недостатні операційні доходи. Загалом банківська система за I кв. 2018 р. отримала 5,4 млрд грн прибутків, створивши 38,8 млрд резервів під негативно класифіковані активи. При цьому дохід банків із західним капіталом за окреслений період дорівнює: за рахунок облігацій ОВДП – 0,5 млрд грн, депозитних сертифікатів НБУ – 0,8 млрд грн, що становить 27,6 % від їхніх прибутків.

Таблиця 7. Прибутки банків, формування резервів, розрахунок операційного прибутку у 2017 і 2018 рр.

Банк	Фінансовий результат, млн грн		Усього резервів у 2018 р., млн грн		Динаміка, %	Операційний прибуток за I кв. 2018 р., млн грн
	2017 р.	I кв. 2018 р.	Станом на 1 січня	Станом на 1 квітня		
Загалом по банках	-25 971,9	5 417,1	-525 633,6	-563 357,7	7,2	43 141
Державні, всього	-20 848,7	4 017,8	-358 955,6	-371 759,2	3,6	16 821
Райффайзен Банк Аваль	4 468,6	1 381,3	-7 138,8	-8 592,3	20,4	2 835
УкрСиббанк	1 467,4	611,9	-6 476,1	-9 498,2	46,7	3 634
ОТП Банк	917,7	612,6	-6 104,1	-6 936,4	13,6	1 445
Креді Агріколь	1 109,5	439,9	-2 379,1	-2 053,8	-13,7	115
Сітібанк	1 008,4	280,0	-89,8	-44,1	-50,8	234
ПроКредит Банк	487,3	165,9	-551,9	-545,3	-1,2	159
Кредобанк	402,2	133,4	-863,0	-899,6	4,2	170
ІНГ Банк Україна	200,2	91,6	-595,0	-657,1	10,4	154
Правекс Банк	-110,2	-1,9	-27,6	-35,8	29,7	6
Ідея Банк	139,1	110,3	-760,9	-938,0	23,3	287
Піреус Банк МКБ	30,0	18,0	-347,8	-111,4	-68,0	-218
Дойче Банк ДБУ	38,1	10,3	-0,3	-0,9	185,7	11
Кредитвест	39,8	13,4	-5,8	-18,1	210,2	26
Кредит Європа	151,9	28,6	-160,3	-172,7	7,8	41
БТА Банк	-563,4	21,0	-414,6	-216,3	-47,8	-177
Західні, всього	9 818,7	3 930,6	-25 915,1	-30 721,8	18,5	8 737
Альфа-Банк	654,7	259,7	-8 479,4	-9 720,4	14,6	1 501
Сбербанк Росії	132,4	24,9	-20 495,4	-25 788,8	25,8	5 318
Укрсоцбанк	-3 094,6	-165,0	-29 053,0	-29 937,2	3,0	719
Промінвестбанк	-7 656,0	-294,3	-31 049,8	-34 613,8	11,5	3 270
ВТБ Банк	-4 112,4	184,5	-13 801,7	-17 022,0	23,3	3 405
БМ Банк	-172,2	-21,0	-1 893,5	-1 837,8	-2,9	-77
Російські, всього	-14 248,1	-11,2	-104 772,8	-118 919,9	13,5	14 136
Українські	875,7	916,4	-18 490,1	-20 469,3	16,6	2 730

Розраховано на підставі щомісячної статистичної звітності зазначених банків.

За підсумками проведеного дослідження доходимо таких висновків:

1. Банківський сектор України є відкритим для входження іноземних інвесторів у реальний сектор. Окрім українських банків, послуги на ринку надають 38 банків з участю іноземного капіталу та 18 дочірніх структур із 100-відсотковим іноземним капіталом, що представляють фінансові холдинги Австрії, Франції, Італії, Німеччини, Швеції, Польщі, Греції, Кіпру, Угорщини, Нідерландів, США, Туреччини, Казахстану, Росії. Таким чином, майже 40 % вітчизняного банківського ринку формується за рахунок ресурсів і активів банків із іноземним капіталом.

2. Українські клієнти (резиденти), попри низькі процентні ставки, тримають свої кошти в банках із західним капіталом, вважаючи їх “тихими гаванями” в умовах фінансової невизначеності. Водночас ресурсна база банків із російським капіталом зменшується з огляду на міжнародні санкції та погіршення відносин між Україною та РФ.

3. Кредитна активність банків із західним капіталом на корпоративному ринку є доволі низькою: поряд із дешевшими кредитами вони висувають високі вимоги до фінансового стану позичальників. Такі банки найчастіше кредитують зарубіжні фірми, котрі мають бізнес у нашій країні. Як тенденцію слід відзначити випадки кредитування потужних вітчизняних експортерів безпосередньо в материнських фінансових структурах із покладанням функцій контролю заставного майна на території України на дочірні банки, що є її резидентами.

4. Загалом після кризи 2014–2015 рр. банки з іноземним капіталом витримали період масових дефолтів українських позичальників, провели реструктуризацію кредитних портфелів та мають ресурсну базу для підвищення своєї активності, проте основні їхні вимоги стосуються інституціонального розвитку ринку щодо захисту прав кредиторів, справедливості розгляду справ у судах і виконання судових рішень.

5. Рівень капіталізації банків із іноземним капіталом вищий від середнього по вітчизняній банківській системі, цей кластер банків має запас ліквідності для збільшення кредитування. Зазначене не стосується банків із державним російським капіталом, діяльність котрих є системно збитковою протягом останніх трьох років та які постійно потребують підтримки материнських структур. У 2018 р. за рішенням регулятора банки повинні провести стрес-тестування їхніх балансів і оприлюднити звіти про рівень своєї капіталізації.

6. Частка банків із російським державним капіталом у пасивах банківської системи становить 7 % коштів фізичних осіб та 4 % коштів юридичних осіб. Тому, в разі рішення щодо повного виходу цих структур із банківського ринку України, в регулятора є достатньо важелів і ресурсів для запобігання вагомих кризовим явищам.

Список використаних джерел

1. Фінансова глобалізація і євроінтеграція : монографія / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфіменко ; ДНУ “Акад. фін. упр.”. Київ, 2015. С. 465–490.

2. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. Т. 2 / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко ; ДННУ "Акад. фін. упр.". Київ, 2014. С. 596–725.
3. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та перспективи розвитку : монографія / В. М. Опарін та ін. ; за заг. ред. В. М. Опаріна, В. М. Федосова. Київ : КНЕУ, 2016. С. 519–536.
4. Системна криза банківського сектору України і стратегія її подолання : монографія / С. М. Аржевітін, Т. Є. Унковська, М. І. Савлук та ін. ; за заг. ред. С. М. Аржевітіна, Т. Є. Унковської. Київ : КНЕУ, 2017. С. 86–107.
5. Виклики і ризики розгортання кризових процесів в Україні та напрями економічної політики їх запобігання : дослідження Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова / за наук. ред. В. В. Юрчишина. Київ : Заповіт, 2017. С. 93–99.
6. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері фінансових послуг в Україні. URL: <https://www.nfp.gov.ua>.
9. Офіційний сайт рейтингової агенції "Кредит-рейтинг". URL: <http://www.credit-rating.ua>.
10. Офіційний сайт ДННУ "Академія фінансового управління". URL: <https://afu.minfin.gov.ua>.

References

1. Bilorus, O. H., Yefymenko, T. I. (Eds.). (2015). *Finansova hlobalizaciya i yevro-intehraciya* [Financial globalization and European integration]: 465–490. Ky'viv: DNNU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].
2. Shlapak, O. V., Yefymenko, T. I. (Eds.). (2014). *Modernizaciya finansovoyi sy'stemy' Ukrayiny' v procesi yevrointehracyi* [Modernization of the financial system of Ukraine in the process of European integration]. (Vol. 2): 596–725. Ky'viv: DNNU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].
3. Oparin, V. M., Fedosov, V. M. (Eds.). (2016). *Finansova infrastruktura Ukrayiny': stan, problemy' ta perspekty'vy' rozvy'tku* [Financial infrastructure of Ukraine: state, problems and prospects of development]: 519–536. Ky'viv: KNEU [in Ukrainian].
4. Arzhevitin, S. M., Unkov's'ka, T. Ye. (Eds.). (2017). *Sy'stemna kry'za bankivs'koho sektoru Ukrayiny' i stratehiya yiyi podolannya* [Systemic crisis of the banking sector of Ukraine and the strategy of overcoming it]: 86–107. Ky'viv: KNEU [in Ukrainian].
5. Yurchy'shy'n, V. V. (Ed.). (2017). *Vy'kly'ky' i ry'zy'ky' rozhortannya kry'zovy'kh procesiv v Ukrayini ta napryamy' ekonomichnoyi polity'ky' yikh zapobihannya* [Challenges and risks of deployment of crisis processes in Ukraine and directions of economic policy of their prevention]: 93–99. Ky'viv: Zapovit [in Ukrainian].
6. Official website of National Bank of Ukraine. (n. d.). Retrieved from <https://www.bank.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Official website of National Commission on Securities and Stock Market of Ukraine. (n. d.). Retrieved from <https://www.nssmc.gov.ua> [in Ukrainian].
8. Official website of National Commission that regulates financial services in Ukraine. (n. d.). Retrieved from <https://www.nfp.gov.ua> [in Ukrainian].
9. Official website of credit-rating agency "Credit rating". Retrieved from <http://www.credit-rating.ua> [in Ukrainian].
10. Official website of SESE "The Academy of Financial Management". (n. d.). Retrieved from <https://www.afu.minfin.gov.ua> [in Ukrainian].